ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА CXI, БРОЙ 13 | СОФИЯ, 1-15 ЮЛИ 2010 г. | ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com | Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

Тема на броя:

ИИСУСОВАТА МОЛИТВА И МОЛИТВЕНАТА БРОЕНИЦА

✣ *С личността на възкресителя на исихазма и неуморния разпространител на Иисусовата молитва – св. Никодим Светогорец, накратко ни запознава Алексей Стамболов* – стр. 1 и 3.

Какъв е смисълът на Иисусовата молитва за живота на вярващия и как се подвизава в нея онзи, който я възжелае, разкрива статията на проф. Г. Мандзаридис „Умната молитва“ – стр. 1 и 6.

На Синайския манастир „Св. Екатерина“, който е юлска на исихастката традиция, е посветена статията на Александра Карамихалева „Синай – едно пътуване през времето“ – стр. 4-5.

✣ *За молитвената броеница, значението ѝ като външен символ на Иисусовата молитва и наставление как да я ползваме* – на стр. 5-6

✣ *В броя отбелязваме и две годишнини – 170 г. от рождението на Екзарх Йосиф I и 95 г. от кончината му* – стр. 1-3.

„Православието ни прави добри граждани на света“ – интервю на дякон Кирил Синев с видния румънски канонист и специалист по международно право проф. протопрезвитер Николае Дура – на стр. 7.

✣ *От актуалните събития в БПЦ сме подбрали официалното представяне на едно уникално издание за историята на нашата Църква „Летопис на Българската православна църква“* – стр. 8.

Св. преп. Никодим Светогорец

На 14 юли се отбелязва Успението на преподобни Никодим Светогорец, ярка фигура на т. нар. „колиВадско“ движение на Атон, стремящо се да възстанови православната традиция в нейната изконна чистота след векове чуждо господство и забрава.

Свети Никодим е роден през 1749 г. на гръцкия остров Наксос. Светското му име е Николаос КалиВрусис. Още от малък се славел с изключителна памет. Можел да наизусти много текстове, и то след еднократно прочитане. Освен това бил дълбоко богобоязлив, трудолюбив и обичал да изучава Свещеното Писание и творенията на светите отци на Църквата. Завършил прочутата Евангелска школа в Смирна, където наред с богословието се изучавали и класически езици, икономика, медицина, астрономия и военни науки. Самият той бил прекрасен познавач на гръцкия език във всичките му форми – от езика на Омир до разговорния език. Знаел също латински, френски и италиански, а според някои – и английски език.

По-късно се прочул като автор и тълкувател на църковни химни. През 1775 г. заминал на Света Гора, в манастира „Дионисиу“, където две години по-късно е постриган за монах. През 1777 г. се срещнал с друг голям водач на колиВадското движение, св. Макарий – митрополит Коринтски, който му поръчал да подготви за издаване намерения във Ватопедския манастир ръкопис на „Добротолюбието“ („Филокалия“) и „Евергетинос“. С тези две книги започнал огромната си по обем и значение книжовна дейност, с която завинаги ще остане в историята.

Този неуморен труженик на Словото е автор – при онези скромни за литературна дейност условия – на повече от 120 труда, като изграждането му сътворения са 30 обемисти тома. Свети Никодим като писател е наВлязъл в почти всички области на богословската наука: църковно право, догматика, патрология и агиология, екзегетика, литургика, пастирско богословие, християнска етика и аскетика. Сред най-значимите му трудове е „Пидалион“ – гръцката „Кормчая книга“, съдържаща правилата на светите апостоли, светите Вселенски и Поместни събори и светите отци, която преподобният редактира и издал. Под негова редакция са излезли също и събраните съчинения на преп. Симеон Нови Богослов.

На стр. 3

Икона от манастира „Симонопетра“, Св. Гора

УМНАТА МОЛИТВА

Книгата „Умотрезвено съзерцание“, творба на неизвестен светогорски монах от изминалия век, започва с думите: „Господ наш Иисус Христос казва в Своето божествено и свещено Евангелие: „Който вярва в Мене, из неговата утроба, както е речено в Писанието, ще потекат реки от жива вода“ (Иоан. 7:38). Тоест, онзи, който иска от сърцето му да блика като от някакъв вечен източник тази жива вода на Светия Дух, иска се бори да постигне в сърцето си *умносърдечната молитва*, която е: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме“ (Анонимен исихаст, Νηπτικὴ θεωρία).

Тази умносърдечна молитва се нарича още *Иисусова молитва*, защото по своята същност тя се състои в призоваване на Неговото име. Нарича се още *еднослова молитва*, защото се ограничава в една фраза. А тъй като тази фраза напомня и на молитвата на Митаря от известната евангелска притча (Лука. 18:13), наложена се и *Митаревата молитва*.

Христос е съвършен Син и съвършен Бог. Призоваването на Неговото име е призоваване на Божието име. Разбира се, Бог не може да бъде ограничен в никакво име. Но пък Божието Откровение в света, и особено Божието Въплъщение, бива означавано с имена, които изявяват Божиите действия. И ако в живота човек си повтаря името на любимото лице, то по-се-естествено е да прави това в духовния живот, като повтаря името на Господа.

Призоваването на Христовото име води своето начало още от времето на земния живот на Иисус Христос. Когато слепецът от Йерихон разбрал, че Иисус минава наблизо, той започнал силно да Го призовава, като викал: „Иисусе, Сине Давидов, помилуй ме“ (Лука. 18:38; Марк. 10:48). Но и Самият Христос при Възнесението Си при Своя Отец на небесата, подканил Своите ученици да призовават Неговото име и да го повтарят: „Досега нищо не сте искали в Мое име; искайте, и ще получите, за да бъде радостта ви пълна“ (Иоан. 16:24).

Затова естествено е, призоваването на Божието име да е съществувало още от апостолско време. Но кога това призоваване е приело своя днешен вид, не е известно. Писмени паметници на Иисусовата молитва има едва от средата на шести век.

На стр. 6

Панихида за Екзарх Йосиф I при гроба му

В годината, когато отбелязваме 170 години от рождението и 95 години от кончината на Екзарх Йосиф, един от най-бележитите български църковници, признателните потомци се събраха в столичната митрополитска катедрала „Св. Неделя“, до чийто олтар е погребан екзархът, за да отправят молитва към Бога за упокоение душата на блаженоспочившия и приснопаметен йерарх.

С благословението на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим и по решение на Светия Синод тази годи-на съборната заупокойна света Литургия в храма бе възглавена от Негово Преосвещенство Проватски еп. Игнатий, представител на Българската патриаршия при Московската патриаршия.

На стр. 3

ХРОНИКА България

Кметът на втори район на Букурещ е обещал терен за български храм

На **13 юни** т. г., трета Неделя след Петдесетница, с благословението на Негово Високопреосвещенство Русенския митрополит Григорий, в Руската Неделя след Петдесетница, с благословението на Негово Високопреосвещенство Русенския митрополит

лит Неофит група от повече от 300 румънски поклонници посети Басарбовския манастир. Те бяха водени от Негово Преосвещенство Кълпинския епископ Киприан, патриаршески викарий и главен секретар на Румънската православна църква, и кмета на втори район на Букурещ ген. Некулай Онцану. Придружаваше ги и високообразованият свещеноиконом Петър Тотев, представител на Българския патриарх при Румънската патриархия.

В манастира гостите бяха посрещнати от игумена архимандрит Емилиан и монашеското братство, след което пред иконата с частицата от мощите на св. Димитрий Басарбовски беше прочетен Акатист към Преподобния на български и румънски език.

За благолепието на богослужбата с красиво професионално пеене се погрижи група псалти от Букурещ. В словото си преосвещеният епископ Киприан благодари на Русенския митрополит Неофит за благословението и предоставената възможност да се помолят в родния манастир на покровителя на румънската столица преп. Димитрий Басарбовски, както и на игумена на манастира и на их. Петър Тотев за молитвеното участие и любезното братско гостоприемство.

Епископ Киприан съобщи, че в отговор на молбата на Негово Светейшество Българския патриарх Максим и Св. Синод на Българската православна църква Негово Блаженство Румънският патриарх Даниел се е обърнал с официално писмо до ген. Онцану да бъде намерен подходящ терен за построяване на българска църква в Букурещ заедно с необходимите църковни сгради. От своя страна кметът Некулай Онцану съобщи, че предвижданият терен в управляваня от него столичен район ще бъде около 2 декара и също благодари за манастирското гостоприемство, след което върчи на архимандрит Емилиан почетен медал с изображение на пъркната „Св. Силвестър".

След акатиста официалните гости бяха поканени в манастирската приемна, където всички отново споделиха радостта си от тези срещи на вярата, в които българи и румънци имат възможността заедно да прославят общия светец преподобни Димитрий Басарбовски, живял и предал праведната си душа на Бога в Басарбовския манастир, а по стечение на обстоятелствата нетленното му тяло е било пренесено и днес се поклонява на Патриаршеската катедрала в Букурещ.

На братската среща присъства и кметът на гр. Русе Божидар Йотов, който изрази добрите си впечатления от българо-румънското църковно сътрудничество.

Русенска митрополия

Осветен е нов параклис в село Благоево, Великотърновска епархия

На **9 юни** тържествено беше осветен новият православен параклис „Св. архангел Михаил" в село Благоево, община Стражица. Гости на благоевчани бяха кметът на община Стражица инж. Стефан Стефанов, г-жа Верка Божкова и г-н Красимир Василев – зам.-кметове, кметове на съседните кметства, енориаши и поклонници. Тук бяха и дарителите, с чиято неоценима помощ стана възможно селото отново да има православен храм.

Негово Високопреосвещенство Великотърновският митрополит Григорий извърши освещаването на новата придобивка в съслужение с йеромонах Димитрий от храм „Рождество Богородично" в Стражица, който ще обслужва и този храм, йеромонах Борис от храм „Света Троица" в Дряново и протойерей Тодор Цанев от храм „Св. Георги" в Горна Оряховица. В своето слово архиереят пожела на кмета на Благоево г-н Иван Йорданов и на жителите на селото – в по-добри години да стане възможно възстановяването на голямия православен храм, който е със серизни повреди от земетресенията през 1986 година.

Параклисът в Благоево е седмият по ред православен храм, който е възстановен за богослужение в община Стражица през последните години, след като повечето храмове пострадаха от двете разрушителни земетресения. Във всички селища Община и помагала според възможностите си, въпреки трудностите.

Освен параклиса, в двора са устроени беседка с пейки за отдих и люлка за най-малките жители на селото.

Великотърновска митрополия

Изграждане на Дом за стари хора в храм „Св. Възнесение Господне", гр. Суворово

С благословението на Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски митрополит Кирил в двора на храма „Св. Възнесение Господне", гр. Суворово, започва изграждането на Дом за стари хора.

По проект „Инвестиционна политика" на Община Суворово, с дарения на местни жители и частни лица ще бъде построена сграда на 2 етажа. В бъдещия Дом за стари хора ще бъдат изградени 20 стаи с по 2 легла във всяка една от тях, като на последния етаж ще се помещава и параклис.

Извършителите на строежа – фирма „Терастрой", до този момент са подпомогнали с възвращаемата сума от 18 375 лв. за изработката на техническия проект.

През месеи юли тази година предстои да бъде извършена и първата копка на сградата.

Варненска и Великопреславска митрополия

В Москва ще бъде изграден паметник на митрополит Кирил Киевски, Московски и на цяла Русия

На своето заседание на **8 юни** комисията по монументално изкуство при Московския градски парламент е одобрила предложение за изграждане в Москва на паметник на митрополит Киевски, Московски и на цяла Русия Кирил – българин по произход.

Първоначалната идея е била паметникът да бъде изграден в основания от него Сретенски ставропигиален мъжки манастир. Тъй като не са намерили подходящо място в рамките на неголямия манастир, който се намира в самия център на града, е взето решение паметникът да бъде изграден редом с Българското посолство, а в манастира да бъде поставен паметен знак.

Българското посолство в Москва се намира на мястото, където се е намирала лятната резиденция на митрополит Кирил. Днес на мястото на построения от светите ля дървен храм се издига каменна църква, посветена на Светата Животворяща и Неразделна Троица.

Свети Кирил е роден във Велико Търново. „Откърмен от България, дарен на Русия" – е казал за него племенникът му, Григорий Цамблак, преди шест века, в Успенския събор. Роден е през 1336 г. Произхожда от рода Цамблак. Своя пътъ започва в Килифаревския манастир. Негов духовен отец е св. Теодосий Търновски, а духовен брат – св. патриарх Евтимий Търновски.

Свети Кирил е погребан в Успенския събор през 1406 година. Канонизиран е през 1472 г. от Руската православна църква. Чества се на 27 май и на 16/29 септември.

Предвижда се и изграждането в Руската столица на храм посветен на св. Кирил Московски.

ЦВ

Дарения за децата от Дом „Христо Райков" в Габрово

Вече няколко години продължава партньорството между църковното настоятелство при храм „Света Троица", гр. Габрово, реномирана фирма в областта на търговията и габровски бизнесмен, които с общи усилия осигуряват на децата от Дом „Христо Райков" необходимите им учебни пособия и материали. При последната пратка освен това им бяха приготвени и подаръци – играчки.

Църковното настоятелство при храма благодари на всички миряни, избрали го за партньор при собствените си дарителски инициативи и проекти. Парични средства, пакетирани хранителни продукти и чисти дрехи се приемат от настоятелството и после се раздават на крайнонуждаещи се 100 сношиаши.

Един от дарителите помага за пореден път, той многократно прави дарения с такива продукти, но поиска да остане анонимен и ние уважаваме неговата воля.

Бог да благослови и обдари дарителите и ктиторите!

Протоиерей Стефан СТЕФАНОВ

Детски лагер на деца от Банкя в Клисурския манастир, край Вършец

В Клисурската св. обител „Св. Кирил и Методий", край Вършец, от 11 до 16 юни двадесет и три деца от 78 СОУ в гр. Банкя участваха в петдневен православен лагер, организиран от протойерей Василий Топузлиев, представител на храм „Св. Кирик и Юлита", гр. Банкя.

В него взеха участие (според желанието на спомоществащите) деца, които не са изучавали предмета „Религия" в училище и са недостатъчно запознати с християнската вяра. Техен учител, съвместно с отец Василий, бе г-жа Милена Йоцова, преподавателка по Религия в столичното курортно градче.

През дните прекарани в обителта децата са се запознавали с християнската вяра, с основните истини на православието, усетили са атмосферата на манастирския живот и много от тях са открили истински приятели.

Г-жа Милена Йоцова разказва, че децата с огромен интерес са слушали наръчтствените слова на архимандрит Антим, протосингел на Видинска митрополия. С съдрдие са помагали на монахините в ежедневните им послушания в манастира. Запознали са се с православна иконопис в зографското ателие на монахините, с внимание са украсвали и изработвали различни предмети. С особено удоволствие децата са се разхождали в гората и са събирали билки.

Софийска митрополия

ДОКУМЕНТИ

Кандидатури за ръкоположения на свещенослужители

Светият Синод на БПЦ, след като разгледа постъпилите кандидатски преписки за ръкоположения на енорийски свещеници и свещеномонаси, на основание чл. 134 и във връзка с чл. 132 от Устава на Българската православна църква реши да бъдат публикувани имената на следните кандидати:

Софийска епархия **– Стоян Илиев Чиликов – София, Красимир Светлозаров Поповски – София.**

Варненска епархия **– Огнян Стоянов Йорданов – Шумен, Алексей Акоста Атанасов – Варна, Тодор Маринов Тодоров – с. Стожер, Добричко.**

Доростолска епархия **– монах Синесий (Светослав – Леандер Самичиков) – гр. Букурещ, Румъния.**

Панихида за Екзарх Йосиф I при гроба му

От стр. 1

В съслужение с младия архиерей влязоха архим. Йоан (Стойков), началник отдел „Богослужебен" при Св. Синод, и архим. Григорий, протосингел на Софийска митрополия, храмового свещенство, предстоятели на столични храмове и дякони.

Светейшият патриарх Максим и синодалните архиереи взеха молитвено участие в богослужбата в светия олтар.

По време на причастния канон преосвещеният еп. Игнатий произнесе възпоменателно слово за Екзарх Йосиф I, в което проследи житейския път на тази високообразована и авторитетна личност и изпълненото с трудности и изкушения служение на Българския екзарх, начело на възстановената ни самостойна Българска православна църква. Едно служение, белязано от Освободителната война 1877-1878 г., Санстефанския и Берлинския мирен договор и последствията от тях, Съединението и последващите го войни – Сръбско-Българската, Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война, и националната трагедия с всички изпитания за Църквата и народа в тези превратни и тежки времена на открита и прикрита враждебност.

Като изтъкна заслугите и достойствата на Екзарха, Пробатският епископ Игнатий подчерта, че най-голямата заслуга на Екзарх Йосиф е неговият традиционализъм и това, че твърдо устоява на изкушенията и остава „противник на модерния тогава революционен дух. Той се оказва твърд в отстояването на Православието в Българската църква, принципно отрича схизмата и всякакви опити да се вбие клин между българския народ и Православието".

След края на Литургията всички присъстващи клирици и миряни излязоха при гроба на Екзарха, който се намира под колонадата южно от светия олтар, за да се помолят за упокоение на душата му. Лично Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим отслужи панихида в памет на блаженопочиналия приснопаметен предстоятел на БПЦ. За да вземат участие в панихидата, край гроба на Екзарха застаняха високопреосвещените митрополити: Врачански Калиник, Видински Доментиан, на САЩ, Канада и Австралия митрополит Йосиф, Великотърновски Григорий, Русенски Неофит, Плевенски Игнатий, Доростолски Амвросий, преосвещените Стобийски еп. Наум, Знеполски еп. Йоан и Пробатски еп. Игнатий, както и архим. Йоан и архим. Григорий, и свещенството.

В своето обръщение към народа патриарх Максим още веднъж изрази надежда, че Бог ще прости волните и неволни прегрешения на Екзарх Йосиф I и ще го дари с блажен покой там, където почиват душите на праведниците. „Вечна и блажена да бъде паметта му!", заключи той.

ЦВ

Св. преп. Никодим Светогорец

От стр. 1

Подготвил за издаване и творенията на св. Григорий Палама, но пожар в австрийската печатница, където били дадени за печат, осуетил излизането им на бял свят.

Голямо внимание свети Никодим отделил и на житията на светиите, за което свидетелства трудът му „Нов синаксар" и с събраните жития на новомъченици. От него научаваме за житията на някои български новомъченици. Осъществил също така и превод от старогръцки на новогръцки език на „Тълкуване на 14-те послания на св. ап. Павел" от блажени Теофилакт Охридски, а самият свети Никодим написал тълкуване на седемте Съборни послания.

Още приживе св. Никодим си спечелил заслужената почит и любов на светогорските монаси, които вместо обичайното „отче", го наричали обикновено „учителю". Към също така немалобройните си завистници и врагове се отнасял с голямо търпение и незлобливост.

Неговите неуморни трудове подронили здравето му. Дясната половина от тялото му се парализирала едва на 60-годишна възраст, а самият той почти оглушал. Поел пътя към Вечността напълно подготвен, с чистото съзнание, че се е подвизал „с добрия подвиг". През последните дни от живота си се причастивал всеки ден. В нощта на 13 срещу 14 юли отново поискал св. Причастие и след като скръстил ръце, предал духа си на Бога с думите: „Приех Христа в себе си и как да не почивам".

Канонизиран е за светец от Цариградската патриаршия през 1955 година.

Алексей СТАМБОЛОВ

† Проватски епископ ИГНАТИЙ

Слово по случай 170 години от рождението и 95 години от кончината на Екзарх Йосиф I (1840-1915)

През настоящата година отбелязваме 170 години от рождението и 95 години от кончината на Екзарх Йосиф. Не можем да отминем това важно събитие в културата и църковната история на българския народ.

Роден в Калофер на 5 май 1840 г. със светското име Лазар Йовчев, той остава рано сирак и е отгледан от по-голямата си сестра. Учи първо в родния си град, а впоследствие във Френския католически лицей в Цариград и в Парижкия университет (знаменитата „Сорбона"), където от 1864 до 1867 г. следва във философско-литературния факултет, а от 1867 до 1870 – в юридическия. Връща се в Цариград, където пред него се откриват възможности за блестяща кариера като юрист или държавен служител. Но още през 1872 г. Лазар Йовчев избира да служи на народа и на Църквата и на 23 септември приема монашеско пострижение с името Йосиф. Още на следващия ден той е ръкоположен за йеродякон, а до края на годината и за йеромонах. През следващата година е въведен в архимандритско достойнство, а през 1876 г. е хиротонисан за епископ и избран за Лъвчанския митрополит.

Само година по-късно, след оставката на Екзарх Антим, той е избран за Български екзарх на 24 април 1877 г., преди да е навършил още 37 години.

Повече от 37 години той ще остане на този тъй отговорен пост – и то какви години! През тях се случват такива преломни исторически събития като Руско-турската Освободителна война от 1877-1878 г., Санстефанския договор и Берлинския конгрес, Съединението и последвалата го Сръбско-българската война от 1885 г. Илинденско-Преображенското въстание (1903 г.), Младотурската революция в Османската империя и обявяването на Независимостта на България (1908 г.), най-сетне Балканската война (1912 г.), Междусъюзническата война (1913 г.) и избухването на Първата световна война (1914 г.). Можем само да си представаме колко трудности е бил призван да преодолее българският свещеноначалник в една обстановка на открита или прикрита враждебност от почти всички страни.

Огромен е трудът и неуморими са усилията, които Екзархът влага в църковното и просветното дело в подвластните на Османската империя територии в Македония и Тракия.

В диоцеза на Екзархията в Македония и Одринска Тракия се набряват около 1600 енорийски храма и параклиси, 73 манастира и 1300 свещеници. Разбива се и огромна училищно-просветна дейност чрез над 1300 училища с над 2200 преподаватели и 78 000 ученици.

Екзархът е главният двигател на тази дейност и всички негови най-ценни качества неуморно са впрегнати в нейното осъществяване. Нравственото издигнат, самокритичен, честен, непоклатен, той няма как да бъде лично компромитиран или шантажиран от враговете на България и на Екзархията. Умен, образован, умерен и дипломатичен, той е личност, уважавана от всички в османската столица. В непрестанна връзка с дипломатите на Великите сили, с Високата порта, с българската цариградска колония и изобщо с всички влиятелни фактори, той навсякъде и пред всички отстоява българската народностна и църковна кауза, преодолява безброй кризи, осуетява безброй козни, дава кураж на безброй духовници и труженици на народната нива.

Но целият този почти 40-годишен мирен съдържателен труд, в който под ръководството на Екзарха участват хиляди знайни и незнайни български църковни и просветни дейци, бива почти напълно съсипан след поражението на България в Междусъюзническата война през 1913 година. Съсипани са стотици хиляди български съдби, включително и съдбата на самия Екзарх Йосиф I. Екзархията е принудена да напусне Цариград и да се премести в София, а покрусеният български йерарх споделя в дневника си: „Сто милиона похарчих в Македония, два милиарда похарчи България и 15 000 души изгуби за Македония, а пък аз 40 години съсипах живота си..."

Трагедията е всенародна, а Екзархът, който цял живот се е опитвал да живее за народа, я усеща и като лична своя трагедия. Ударът е прекалено тежък и Екзарх Йосиф предава Богу дух на 20 юни 1915 г. в София, където и до днес е гробът му под скромен каменен кръст южно от олтара на катедралата „Св. Неделя". Бог му спестява възможно най-голямото разочарование – да доживее до тъй наречената „втора национална катастрофа" и да види окончателно опропастен десетилетния си труд по отстояване позициите на българската народност и на Екзархията в Македония и Одринска Тракия. С него си отива една епоха...

Екзарх Йосиф вълпъдява в най-голяма степен духа на българската Екзархия с нейните възходи и падения, с нейните светли надежди и горчиви разочарования.

Заслугите му са получили всеобщо признание и той с право се счита за един от големите радетели на българската кауза в най-трудни времена за народа, държавата и за родната ни Църква. Но може би най-голямата заслуга на Екзарх Йосиф е, че той никога не се поддава на изкушенията да отклони Екзархията от Православието. А тези изкушения не са били никак малковажни. Много решаващи фактори са си правили сметката, че той, бидейки френски възпитаник, нямащ нито семинарско, нито академично богословско образование, ще бъде изцяло обзет от светския дух и, следователно, податлив на изкушенията на униатството или стремежа към модернизъм и реформаторство в Църквата. Много решаващи фактори всячески са действали под патриотичен предлог, за да изтръгнат новосъзадената Българска екзархия от Свещеното Предание, от православната традиция.

Но Екзархът се оказва именно убеден традиционалист и противник на модерния тогава революционен дух. Той се оказва твърд в отстояването на Православието в Българската църква, принципно отрича схизмата и всякакви опити да се вбие клин между българския народ и Православието.

Затова, когато отбелязваме годишнините от неговото раждане и от неговата кончина, нека още веднъж да изтъкнем тези му исторически заслуги и добродетели, сред които най-голямата е любовта – любовта към ближния, т. е. към българския народ, на когото той отдаде целия си живот, изпълнявайки завета на Христа: „Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели" (Йоан. 15:13).

13. 06. 2010 г.

Храм „Св. Неделя", София

СИНАЙСКИ

едно пътуване през времето

Продължение от бр. 12

Синайският манастир „Св. Екатерина" винаги се е ползвал с особен статут и по време на Средновековието е съхранил непокътнат през вековете, въпреки враждебността на времето.

Както царица Елена, така и император Юстиниан станаха благодетели и закрилници на манастира при Неопланината Кьлкина. През 521 г. той построил дебели стени, с които опасал отвред манастирските постройки и изкарпатил войници, които да бранят монасите. Дебелата 2-3 м стена е изтрадала от данаци и грамотни блокове. Тя е с размери: на запад – 75 м, на север – 88 м, на изток – 75 м и на юг – 80 м, а височината й варира от 25 метра.

Построил и голям храм, в оттварата чат на който бил изписан и паракиси на Неопланината кьлкина. Юстиниановата тривоградна базилика съдо е изградена от гранит. Тя е с размери 40 на 19,20 м и включва параклисите на Неопланината кьлкина, на св. Яков и на Синайските

ся. отци. По 6 двойки гранитни колони, всяка с различно оформен капител, разделят правоъгълното пространство. Между тях – дървени колони, които отъ монасите по време на служба. Иконостасът датира от начълото на 17 век. Изработен е в Синайското подгорие на острова Дракоцвиен и редки иконо от различни времена висят по стените.

Пърновалчано манастирят бил посетен на Пресета Богородица – Неопланьшка кьлкина. Както равноапостолната царица Елена и император Юстиниан построили построили та от него църкъа на Пресета Богородица, за чийто параклис трябвали тринадцат стотя Неопланимата кьлкина. Както кьлинката, които като пресла Бога, пи ряка, но не изгаряла, така и Пресета Богородица приемъ Неимеетъмия Бог в утробата си, но остава Приснодева.

В края на VI в., след смъртта на император Юстиниан, в здравината чат на храма била съдадена, вероятно от самите монаси, прекрасна мозайка, изобразяваща Христовото Преображение – необходимо на онези духовни висоти, които по подобие на Христа и мнозина от братята съумели да достигнат приживе чрез непрестанната молитва на сърцето. Затова и църкъата започнала да изкарпатил „Преображение Христово".

През VI в. ангели въвестяли на монасите от стоин манастир, че на кьлкина при Неопланината Синайска планина се намират свети мощи на великомъченик Георги, които бяла изнесени преди 307 г. в Александрия. Етнинт, който бяла изместен от престола на Египет от османо-турците преди 1517 година. По время на турската власт манастирът и житията изгуби отново се позлвали с особен статут.

От Русия два пъти изпращали свещерара ряка с позлата за мощите на свети Георги, преди 1689 и 1860 година. С дарения от цар Иван Грозни бяла построена през 1582 г. църкъата на св. вмчца Екатерина. Камбанарията на манастира в 9-те камбани също от руски пожертвования.

След стигнетата европа на Наполеон манастирьт не само се сдобива с декларация за покровителство, но Бонапарт и аз-стаиовка разрушената при ураган през 1798 г. северна стена и постройките по нея.

През втората половина на XIX в. манастирьт „Св. Екатерина" загубва имотите си в Гърция, Румъния, Русия. Отсъбнал материално, но духовнато му разцвет в християнския свет се съдружала и до днес.

Още Петър великенки съборе през 553 г. определя специален статут за манастира, който бил проявлъл сеи за автокефална Синайска православна църкъа, независимо управляна от игумен-архиепископ, настоятел на Света Гора Синайска. Игуменът се избира от братството на манастира, а епископската хиротония вьрху него се въвръшка само от Йерусалимската патриарх.

Ежедневното богослужение там се извършвъ по Юлианския календар. А благочестивите монаси не просто пазят драгоценното наследство от най-старите в света запазени книги и редки рукописи, които по численост отсъстват само в Ватикана и Лондонската библиотека, но и безценното духовно съкровище на християнската традиция, съхранена неизкривена през вековете, въпреки превратностите на времето.

Дори почти всяко поклонническо пътуване към Светите земи включва и посещение на Синайския манастир. За да не пречат многобройните туристи и поклонници на отшелническия покой на монашеското братство, тук са съградени строги правила. Посещението е разрешено нет пъти в седмицата само по за сяка час, от 11 до 12 ч., по строго определен маршрут: в района с Неопланината кьлкина, предвиден за чает на храма с дъвнеата врата, датираща от времето на Юстиниан, в поклонение на мощите на св. Екатерина.

Кьлинката нарична „Неопланима" сама по себе е едно чудо. Тоя храст от Мойсеево време, т. е. XV-XIII в. преди Христа, и е единствен от тоин вид на целия Синайски полуостров. Освен това много пъ-ти се правеши опити да бъде пренесен на другъ место, но никъде не се е пъ-ращъа. В Преображенския храм има параклис на Неопланината кьлкина, отъ-рът на който е вьрху самите корени на кьлинката. В него е клъка бо е сложен на дъмите на Бога към Мойсей: „Съдуй нозете си, защото мястото е свято" (Изх. 3:5).

Част от програмата за туристическия поток в манастира е поклонение на мощите на св. Екатерина. На всячки доковсали се до мощите на мъченицата монасите дават за спомен сребърен пръстен.

Но наи-ката правоъдъ-ни поклонения направиме нещо различно от обяснеиите туристи – отидоте на богослужение.

В подстъпите на Хорив пристигнахме приключ-ти. Автобусът спря на нъкоко километра от манастира пред кубъа хотел, чийто пуск поокъ-ръжетъ на комплекъта на канцелъта пустиня наоколо. От терасата на прозорцата ни стъ-ти стъ-ти таъмнеъ пъ-ръ на Планината на Мойсей и обливит в меда светлина манастир „Св. Екатерина" етоъка като ефектен декор, прибавяйо още ди звезда ъ-ка кат-горита на хотела ни.

Хапнахме в ресторанта на хотела и се оттегъ-лиме в стаите ни. Дъ-лото съ-ждавах манастира. Толкова бях стъ-ръ-ка и чела за не-го! Не съм се надявала, че ъ-ка-ка-ка

От стр. 1

Упражняването на Иисусовата молитва започва с говорното повтаряне на фразата „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй мe“. Тази фраза може да бъде съкращавана или удължавана. Нейното съкращаване става, като се отграничат думите и до „Господи Иисусе Христе, помилуй

ме“ или „Господи Иисусе“. А нейното удължаване – като се прибави думата „грешния“, при което се получава фразата: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй мене, грешния“. Ограничаването на молитвата до малко на брой думи спомага за самоконцентрацията на вярващия и за безпрепятственото му съредоточаване в Бога.

С непрестанното повтаряне и Божията благодат Иисусовата молитва постепенно се пренася от устните към ума. Тогава престава нейното говорно произнасяне и започва нейното умно (в ума) упражняване. Тази молитвена аскеза на ума не трябва да бъде схващана като действие на разума, а като резултат от спазването на Божията воля и съгласуването на човешката воля с Божията. Призованието на Божието име само по себе си без паралелно спазване на Божиите заповеди не притежава никаква стойност; ако не е дяволе и поругание или дори богохулство. Докато съзнателното призоваване на Божието име, което едновременно с това бива обвързано и със спазването на Божията воля,

прави човека причастен на Божията благодат и действие

Чрез настойчивото упражняване на единословната молитва умът на вярващия се съредоточава в сърцето. А сърцето, съгласно многопоказателната формулировка на св. Григорий Палама, представлява „първовъзхождащият телесен разумен орган“. В него вярващият открива своя Христов печат и дара на светото си Кръщение (Вж. Св. Григорий Синаит, Κεφάλαια δ΄ ἀκροστιχίδες 113).

Както пише св. Йоан Синаит, призованието на Божието име е найсилното оръжие на вярващия в борбата му срещу лукавия: „Въоръжавай се с молитва... бий враговете с името Иисусово, защото няма по-силно оръжие нито на небето, нито на земята“ (Лествица, 21). Чрез тази молитва християнинът изповядва вярата и надеждата си в Христос, като същевременно засвидетелства своята любов и преданост. Найнакрая, чрез нея той ощастлива своето сърце, посреща изпитанията и воюва със своите страсти (Св. Симеон Солунски, За божествената молитва, 296). Така Иисусовата молитва притежава

изцелителна и обновителна ценност

Когато тя се вкорени в сърцето, от него се изкореняват страстите и човекът става свободен: „Защото, ако умната молитва не заживее в онова място, откъдето извират страстите, те не могат да бъдат изтръгнати“ (Νηπτική θεωρία).

Упражняването на умната молитва е фино духовно дело и не трябва да се извършва безотговорно и без ръководство. Съгласно православната традиция, монахът или вярващият я учи от своя духовен старец. Само в изключителни случаи човек може да напредне сам, призовавайки Божията благодат. Предпоставки за нейното упражняване са смиреното, постът, бдението, злостраданието, вътрешната тишина (ἡ ἡσυχία) и главно – спазването на Божиите заповеди. Без Божията благодат всички те остават безполезни. Защото единствено с нея молитвата се вкоренява в сърцето на вярващия и съхранява непрекъсваемо неговото общение с Бога. Но и като цяло, без благодатта на Светия Дух всяка една човешка добродетел остава сама по себе си мъртва и безплодна. „Само Той (Светият Дух), когато слиза и се установява в нас – които подобно на бездушния човек имаме в дрехите сини от друг и мъртви за делата на добродетелта, ни обвързва в здрав духовен нерв и сединява в любовта към Бога. И така ни изменя от стари в нови и от мъртви в живи. Другояче не е възможно душата да живее“.

Упражняването на умната молитва някои монаси свързали и с прилагането на психосоматичен метод за самоконцентрация. При този метод молецият се седи с бradичка опряна на гръдите и поглед устремен към пупа. Чрез повтаря непрестанно Иисусовата молитва, свързвайки я с ритъма на дишането. Така той по време на вдишването може да казва „Господи Иисусе Христе (Сине Божий)“, а при издишването – „помилуй мe (грешния)“. Същевременно той полага усилие да откъсне своя ум от всичко преходно и да го съсредоточи в думите на молитвата, така че цялото му същество да започне да се моли и да заживее в молитва.

През XIV в. противникът на исихастите – Варлаам Калабрийски, приел, че психосоматичният метод е въведен от св. Никифор Светогорец. Докато защитникът на исихастите – св. Григорий Палама, доказал, че св. Никифор само бил продължител на древния светоотеческа традиция. По-значителните текстове, в които се описва тази молитвен метод са Περί νήψεως και φιλακής καρδίας (За трезвението и опазването на сърцето) на св. Никифор и Μέθοδος της ιεράς προσοχής και προσευχής (Метод за придобиване на свещено внимание и молитва), който се приписва на преп. Симеон Нови Богослов, макар да се приема, че текстът е от двадесети век. От само себе си е ясно, че този метод не е съставна част на молитвата, а е само средство за по-лесното постигане на самосъредоточаване и „единообразно“ събиране на ума. Тук трябва да се отбележи, че абсолютизирането на който и да било метод може лесно да измени молитвата и да я изкриви до никакъв вид „християнска йога“ или „трансцедентална медитация“. Като по-добър, простичък и сигурен „метод“ може да се приеме посвещаването на едно определено време за нейното упражняване, след приключването на дневните занимания.

Умната молитва при всички случаи е едно училище за благочестие (вж. 1 Тим. 4:7). Времето, което й се посвещава, е от огромно значение. То е времето за

обличане на човешкия живот в неговото вечно тяло

И когато се намира достатъчно такова време, то помага молитвата да стане навик, духовна потребност на вярващия и та да се свърже с неговата природа. В същото време от вярващия се изисква упорита грижа и подвизаване.

Само че видяно отвъд всяка житейска грижа и подвизание, умната молитва е дар Божий. Тя е лична връзка и общение с Бога. Свети Григорий Палама отбелязва, че умната молитва е и само средство за по-лесното постигане на самосъредоточаване и „единообразно“ събиране на ума. Тук трябва да се отбележи, че абсолютизирането на който и да било метод може лесно да измени молитвата и да я изкриви до никакъв вид „християнска йога“ или „трансцедентална медитация“. Като по-добър, простичък и сигурен „метод“ може да се приеме посвещаването на едно определено време за нейното упражняване, след приключването на дневните занимания.

Умната молитва при всички случаи е едно училище за благочестие (вж. 1 Тим. 4:7). Времето, което й се посвещава, е от огромно значение. То е времето за

обличане на човешкия живот в неговото вечно тяло

И когато се намира достатъчно такова време, то помага молитвата да стане навик, духовна потребност на вярващия и та да се свърже с неговата природа. В същото време от вярващия се изисква упорита грижа и подвизаване.

Само че видяно отвъд всяка житейска грижа и подвизание, умната молитва е дар Божий. Тя е лична връзка и общение с Бога. Свети Григорий Палама отбелязва, че умната молитва е и само средство за по-лесното постигане на самосъредоточаване и „единообразно“ събиране на ума. Тук трябва да се отбележи, че абсолютизирането на който и да било метод може лесно да измени молитвата и да я изкриви до никакъв вид „християнска йога“ или „трансцедентална медитация“. Като по-добър, простичък и сигурен „метод“ може да се приеме посвещаването на едно определено време за нейното упражняване, след приключването на дневните занимания.

Умната молитва при всички случаи е едно училище за благочестие (вж. 1 Тим. 4:7). Времето, което й се посвещава, е от огромно значение. То е времето за

Попитали един съвременен монах как е възможно някой да работи или говори и едновременно с това да се моли. Той съвсем естествено отговорил: „Ако сега, както си разговаряме, се влушам в сърцето си, ще чуя: Господи Иисусе Христе, помилуй мe“. Не всички, разбира се, достигат до такова състояние. Едни се борят, други се ленят. Има обаче и такива, които непрестанно живеят в молитва. Има ги и днес тези, които вътреки светскостта завладяла съвремието ни, опазват непрестанно обещеното на човека с Бога.

Най-накрая, умната молитва не е само за монасите, но и за вярващите, които живеят в света. Относно упражняването в света на тази молитва от вярващите, св. Григорий Палама казвал: „Всеки призван от Христа, който когато било ред, трябва да изпълнява апостолската заръка: „непрестанно се молете“... Тя не е само за онези, които са бъл от света, т. е. отшелници и монаси, но и за мъже и жени, и деца, за мъдри и за прости. И всички заедно на това трябва да се поучават и към това да насочват всеки свой труд“. През последните години с разпространението на светоотеческите текстове и подновеното доказване до извоните на православния духовен живот, умната молитва все повече се разпространява. За това много допринася и постоянно растящото общение на християните в света със светогорци или други монаси, които като духовни отци и съветници повлияват на техния духовен живот. По този начин бива изпълнявана и заръка на св. апостол Павел: „непрестанно се молете“ (1 Сол. 5:17). Една заръка, която не е отправена само към монасите или определена категория верни, а към всички християни.

Проф. Георгиос МАНДЗАРИДИС
От книгата „Православен духовен живот“

Молитвената броеница

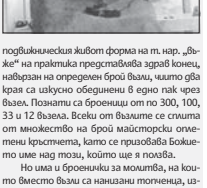

Всяко духовно действие при човека има и свое съответно външно изражение. Външен израз на молитвата са изобразяването на кръста и поклоните – малък, поясен, коленопреклонен и земен. Но те невинаги могат да придружават извършването на молитвата, която по Христовата заръка трябва да бъде непрестанна. Затова като подходящ за всяко време и условия външен израз на непрестанната молитва светите подвижници ползват молитвената броеница.

Молитвената броеница, за разлика от обикновената, позната още от древността, не е просто за забавление, а средство в ръцете на вярващия, чрез което той събира разбягващите му се мисли и се концентрира в общението си с Бога, застабайки непосредствено пред Божието Лице, макар и да му е трудно в началото да Го разпознае като присъствие. В резултат на това непосредственото общение, той събира в себе си очистващата, просветяваща и обожествяваща благодат и става „храм на Духа“.

Старецът Паисий Светогорец често наричал ползването на молитвената броеница „дърпане на въже“, тъй като тя се изработва винаги на основата на конци и по този начин може лесно да бъде приспособявана към различната честота и условия на ползване. И така той съветвал своите духовни чеда по-често да „подръпват въжето“.

Най-разпространената и утвърдена в подвижническия живот форма на т. нар. „въже“ на практика представлява здрав конец, навързан на определен брой възли, чиито два края са ускусно обединени в едно пак чрез възел. Познати са броеници от по 300, 100, 33 и 12 възела. Всеки от възлите се слита от множество на броя майсторски огнетени кръстчета, като се призовава Божието име над този, който ще е полза.

Но има и броеници за молитва, на които вместо възли са нанизани топчета, изработени от някой осветен материал, например специфичните зърна – плодове от срещано само на Атон дърво, наричани „Богородичини сълзи“. Затова голямо значение има молитвената броеница да е придобита от църковно и молитвено място – канаския (църковен щанд) на манастир или църква. Така изработената и придобита броеница е сама по себе си е вече едно благословение и църковно изображение.

Страницата подготви: Анула ХРИСТОВА

ИНТЕРВЮ

Православието ни прави по-добри граждани на света

– Отец-професоре Николае Дура, след падането на комунизма в България се наблюдава скромни плодове в областта на духовния живот. Ясен показател за това е ограниченият брой монаси и монахини в нашите манастири, което говори и за нивото на вярата на народа. Как да си обясним интензивния духовен живот , големия напливот желещи да приемат монашество, да се обучават в духовните семинарии и православните богословски факултети в Румъния?

– В Румъния все пак ситуацията е била различна, в сравнение с тази славянска зона, в която влизат вашата страна, Русия, Сърбия, Украйна. В Румъния и след като комунистите дойдоха на власт, ние пак имахме манастири с десетки и стотици монаси, имаше монашески живот, макар и да не беше така интензивен по брой и да не се ползваше със същата благосклонност от страна на светската власт. Аз съм бил в тези манастири, познавам ги, там имаше истински монашески живот, печатаха се книги, имаше млади хора, които приемаха монашество. Макар в последно време у нас да не приемат монашество стотици хора, както е било в миналото, вярата и влечението към манастирите и църквите са се запазили и не престанаха.

Когато през 1988 и 1989 година бях в София и видях, че има само няколко действащи църкви, докато при нас само в Букурещ бяха стотици, останах изненадан. Ние имахме два богословски факултета със стотици студенти, семинарии с хиляди семинаристи. В годините на комунизма в Румъния християнският ни църковен живот беше пример за цялия православен свят.

Тоталитарната власт се опита да посее духовен смут, но не успя. Вярата беше твърде дълбоко вкоренена в съзнанието на румънците, а църковният живот – много добре организиран. За нас бе щастие да имаме за предстоятел блаженопочиналия патриарх Юстиниан Марина, който мъдро управляваше кораба на Църквата и в отношенията с държавата пазеше правата на РПЦ. Така беше и при патриарх Юстин Мойсеску. Чувах какво се случва в Русия, Украйна, България, Сърбия, и си дадох сметка какви щастливци сме ние.

Но пък вие имате жизненост. Познавам обикновени християни, священици и професори по богословие. Имате подготвени хора, но това, което правите е твърде анемично и ми се струва, че причината за това е, че в България не се преподава Религия в училищата. Не познавам отношенията между българската държава и Църквата и не знам защо не настоявате за съдействие от страна на държавната власт, за изучаването на Религия – та нали Православието е вашето най-ценно национално наследство и идентичност! На нас цялата ни история в християнска, независимо дали сме българи или румънци, или някакви други. В който и музей да отидеш, виждаш християнското наследство.

Да твърдиш, че си българин и имаш своя идентичност, а да държиш християнството само като реликва скрита в два-три манастира, за да я показваш на туристи, както по времето на комунизма, това на какво прилича? През комунизма политиката беше неблагодарна за Църквата, но днес хората би трябвало да бъдат по-отворени към Православието, което е нашето найценно достояние.

Бях много щастлив от това, което видях в Русия. Там се работи, няма село и град, в които да няма действаща църква. При вас има още какво да се направи по отношение на вярата. Сигурен съм, че имате демократична държава, в която свободата се спазва и ми се струва, че не толкова държавната власт е виновна, колкото вие, християните, защото не знаете как да направите чуваеми вашите искания и да говорите с властите, за да ви дадат необходимата подкрепа, защото, ако не кажеш какви са нуждите ти, няма да получиш.

– По какъв начин Румънската православна църква успя да въведе преподаването на предмета „Религия" в училищата? Българската православна църква години наред прави мотивирани опити за въвеждането на този предмет, но за крайно съжаление, среща неразбиране от страна на управляващите.

– Не съм знаел, че при вас е толкова тежко положението с преподаването на предмета „Религия" в училищата. Ние всички страни от Европейския съюз предмета го има, по силата на правото за свобода на религията. Това право ни се гарантира от Декларацията за правата на човека от 1948 г. в Ню Йорк, Европейската конвенция за защита правата на човека в Рим 1950 г., Социално-политическия пакт от 1966 г. в Ню Йорк, подписан през 1999 г., Книгата за правата на човека (Ница, 2001), и т. н., толкова много международни и европейски документи, които предвиждат правото за свобода на изповядването на религията ни. Европейската конституция ни гарантира правото да възпитаваме децата си в своята религия. Да получаваме религиозно образование от компетентни хора по религията, която желаем. Съвременно, ако някой изповядва атеистично, философско убеждение, той е свободен да го изповядва, а аз съм длъжен да спазвам неговото право.

Във всички западноевропейски страни има подписани споразумения между държава и Църква относно преподаването на Религия в държавните училища и частното религиозно образование. И Румъния, като европейска държава, се вписва в тази реалност и вследствие на подписани протоколи и споразумения, в нашите основни и средни училища от първи до дванадесети клас се преподава Религия.

Разбира се, че ако си юдеин – ще избереш да изучаваш юдаизъм, ако си мюсюлманин – ислям, ако си християнин – православен, католик или протестант – ще изучаваш своето вероизповедание. Как иначе децата ни ще усвоят ценности като: любов и уважение към ближния, кръм човешкото достойнство, dinitas umana, почит към брака, толерантност, да спазваш основните права и свободи на другия, на човека като цяло...

Това, което Църквата и религията учи и проповядва, е добро за обществото. Общество без тези хуманни ценности, които са предимно с християнски, с юдеохристиянски произход, ценности на Стария и Новия Завет, ще бъде общество, в което гражданите не могат напълно да се радват на правата и свободите си. Затова в интерес на всяка една държава е да имаме тези истински ценности.

Учудвам се, че в България не се осъзнава, че без преподаване на Религия в училищата не е възможен напредък. Вярвам, че след година, две, пет, десет, в крайна сметка и тук ще се наложи това право, което е основно човешко право.

Така че тези, от които зависи въвеждането на предмета в училищата, или не познават това европейско законодателство, или се преструват, че не го познават, или до такава степен са останали закрепостени в пролеткултизма, стахановското или марксистко-ленинското учение, така са ми промити мозъците, че не могат да видят нещо повече. Не е допустимо днес, при все че живеем в свободен свят, да се потъпкват основни човешки права.

Днес ние живеем в плурализъм, няма го повече монолога на една единствена държавна партия с едностранчиво богословско убеждение. Точно обратното. Как е възможно тук, в България, която има християнство, просъществувало векове наред и Църквата, която ви е дала езика, културата и вашата идентичност, да не се преподава на децата тази вяра?! Гордеете се със св. Кирил и Методий, св. Климент Охридски. И с право. Гордеете се и със св. Йоан Рилски, св. Евтимий Търновски, всички тези ваши велики отци, които са познавали цялата европейска култура. Ако всички те не се изучават в училище и децата не изучават вярата на своите предци, тогава те кои са?

Днес вече етносът не е от значение, ние всички сме европейци. Нашата идентичност идва от културата ни, която от своя страна се е формирала от нашата вяра. Затова е толкова важно да обучаваме децата си във вярата.

В училище още учат децата и младежите на дарвинизъм, т. е. че човекът произлиза от маймуната. Но в Румъния и в Западна Европа се преподава и креационизмът, тоест истината, че човек е сътворен от Бога, че се намира под Божия промисъл и любов и т. н., изучават се християнските ценности, които са хуманни ценности.

Европейският хуманизъм е с християнски корени и ценности: достойнството на човешката личност, почитта, уважението, които подобават на сътворения по образ Божий човек. Не може да съществува цивилизовано общество и правова държава, ако тези ценности не се утвърждават в живота на нейните граждани.

– А какво изучават децата на тези, които се самоопределят за атеисти?

– Атеистите могат да изчакат своя подготовка със съответни преподаватели, не са длъжни да участват в часовете по Религия, агностиците също. Само християните изучават Религия, за да придобият минимум религиозна грамотност. Ние учим децата да бъдат честни, морални, да спазват човешките ценности, да уважават другите народи, т. е. все хубави неща. Учим ги например, ако става въпрос за вас, кой е създал азбуката, кое е нашата култура, в качеството си на християни какво сме донесли в нехристинския свят, сред останалите европейски страни и световната култура, какви други християнски народи има около нас, какъв обмен на културни ценности сме имали с тези народи... Това са все хубави и полезни неща, които ни правят по-добри граждани на света.

Ние никого не задължаваме насила да възприеме нашата вяра. Ако за 40-50 години марксизъм и ленинизъм са успели да им промият мозъците и те са останали закрепостени в техните идеи, не им остава друго освен да продължат така. Ние не постъпваме като тях: нито ги преследваме, нито ги вкарваме в затвори за техните убеждения. Живеем в свободно общество. Уважаваме ги, нека си изповядват светогледа. Но и те нямат право да продължават тихомълком, открито или под друга форма да нарушават европейското законодателство за правата на човека, да погазват международното право и хуманистките ценности.

Имате просветени йерарси, начело със светейшия Български патриарх Максим. Имате добри познавачи на богословската наука, добри дипломати, хора, които могат да променят сегашното положение. Не чакайте, както беше навремето, от Комитета по църковните въпроси да наредят какво да правим. Трябва да е ясно, че България вече е европейска, правова и демократична държава, в която християнските ценности са издигнати на пиедестал и отношенията между Църквата и държавата да се поставят на други основи, така че тези две основни институции на обществото да бъдат в интерес на гражданите.

Преподаването на Религия не е нещо ново. Не остава нищо друго освен да се върви смело по пътя, по който вече сме поели, за да бъдем истински европейци. Защото ако не съсцаме с миналото и не забием плуга, за да орем дълбока браздата, никога не ще успеем да променим лицето, имиджа на Църквата. С половинчати неща нямя да постигнем успех.

– Вашите заключителни думи?

– Убеден съм, че ще се осъществи желанието на българския народ за духовен напредък, а Българската православна църква винаги ще бъде такава, каквато са я желали свети Кирил и Методий и св. Климент Охридски. Бог да ви помага, да Ви укрепи и умъдри в работата Ви!

Интервюто взе:
дякон Кирил СИНЕВ

На 11 май т. г. Софийският университет „Св. Климент Охридски" присъди на румънския канонист проф. протопрезвитер Николае Дура почетното звание „доктор хонорис кауза", след което високият гост посети Великотърновския университет „Св. Кирил и Методий", светините и забележителностите на старата столица.

На 15 май протопрезвитерът гостува в богохранимата Русенска епархия, където сети единствения действащ скален манастир в България – „Св. Димитрий Басарбовски" и Ивановските скални църкви.

По време на неговото посещение в България за нас беше истинска духовна радост да споделяме и търсим отговор на актуални въпроси от живота на нашата православна Църква. Отец-професорът щедро предаваше своя богат опит на специалист по църковно и международно право, като не щадеше време и усилия да даде компетентен отговор на всеки зададен от нас въпрос. За читателите на „Църковен вестник" с професор Дура разговаря дякон Кирил Синев.

НОВИ КНИГИ

„ЛЕТОПИС НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА"

Официално представяне на едно уникално издание за историята на родното ни православие

Архиереи, дипломати, представители на държавната власт, видни църковни и обществени дейци уважиха с присъствието си един дългоочаквано събитие както за книгоиздаването в страната, така и за църковната ни общественост – излизането от печат на книгата „Летопис на Българската православна църква", том I – „История и личности".

На представянето на книгата във Виенския салон на залъла на ул. „Московска" и „Раковска" присъстваха високопреосвещените и преосвещените архиереи: Врачански Калиник, Видински Дометиан,

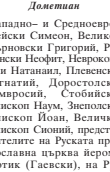

Видински митрополит Дометиан

Западно– и Средноевропейски Симеон, Великотърновски Григорий, Русенски Неофит, Невровкопски Натанаил, Плевенски Игнатий, Доростолски Амвросий, Стобийски епископ Наум, Знеполски епископ Йоан, Велички епископ Сионий, представителите на Руската православна църква йером. Зотик (Гаевски), на Румънската православна църква ст. ик. Нелуц Опря и на Арменската апостолическа църква свещ. Кусан Хадавян. Събитието уважиха НВ Симеон Сакскобургготски, омбудсманът г-н Гиньо Ганев, кметът на София г-жа Йорданка Фандъкова, гостуващият в страната кардинал Рафаеле Фарина – префект на Библиотеката на Ватикана, посланиците на Ватикана, Русия, Гърция, Румъния, представители на: Президентството, Народното събрание, Дирекцията на Вероизповеданията при Министерския съвет, Софийския университет, Българската академия на науките, Богословския факултет, Националната библиотека, Националния исторически музей, ЦИАМ при Св. Синод, много обществени и църковници, популярни личности, като певицата г-жа Кичка Бодурова и родния певец Володя Стоянов и много други.

Това мащабно по обем и по замисъл издание се посвещава на 1140-годишнината от основаването на БПЦ, 150-годишнината от Българска Великден, 140-годишнината от учредяването на Българската екзархия и в памет на всички блаженопочинали и приснопаметни архиереи, духовници и миряни, допринесли с трудовете си за изграждането, развитието и утвърждаването на БПЦ. То проследява историята на БПЦ от нейното учреждване до наши дни, развитието на християнството по българските земи и ролята на Православната църква за страната ни, но ни предоставя и пълен справочник с биографични данни и фотографии на всички български архиереи от борбите за самостойна Българска църква от края на XIX век до днес.

Книгата е луксозна, с много цветни илюстрации: храмове, манастири, видни църковни личности, църковна утвар, ордени, мит-

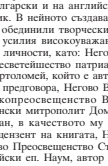

Проф. д-р Георги Бакалов

ри, енголпия и др., повечето от които се публикуват за първи път. Текстът е на български и на английски език. В нейното създаване са обединили творческите си усилия високоуважавани личности, като: Негово Всесветейшество патриарх Вартоломей, който е автор на предговора, Негово Високопреосвещество Видински митрополит Дометиан, в качеството му на рецензент на книгата, Негово Преосвещество Стобийски епископ Наум, автор на един от историческите очерци, и изтъкнатият историк и богослов проф. д-р Георги Бакалов, който е автор на частта, проследяваща развитието на християнството по българските земи и историята на БПЦ.

Идеята и реализацията на този проект дължим най-вече на Българския изследовател Борис Цацов – тънък познавач на новата история на БПЦ, който неуморно през годините събира снимки, сведения, документи и всичко, което се отнася до родната ни православна Църква в родината и извън нейните предели. При това той съумява с изключителна вещина да подреди тези фрагменти, за да разкрие пред очите ни образа на една колкото древна, толкова и жива, действаща Църква.

Неговият предишен сборник – „Архиереи на Българската православна църква" – предизвика широк интерес и за относително кратък период бе изчерпана напълно от книжния пазар. Между дувременно в БПЦ бяха ръкоположени нови архи-

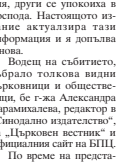

Борис Цацов

ереи, някои от епископите приеха нови послушания, други се упокояха в Господа. Настоящото издание актуализира тази информация и я допълва с нова.

Водещ на събитието, събрало толкова видни църковници и обществени, бе г-жа Александра Карамихалева, редактор в „Синодално издателство", на „Църковен вестник" и Официалния сайт на БПЦ.

По време на представянето на новоизлязлата книга рецензентът й – Негово Високопреосвещество Видински митрополит Дометиан, след като преподаде благословението и благопожеланията на Светейшия патриарх Максим, изрази задоволството си, че този значим труд вече е факт, представи подробно изданието и екипа, работил по него.

Вълнуваща разходка из славното историческо минало на БПЦ направи проф. Георги Бакалов.

Накрая съставителят на сборника и главен виновник за това духовно тържество, г-н Борис Цацов, изказа благодарност към всички, обединили усилията си и направили възможно издаването на този мащабен и амбициозен труд: на Патриарх Вартоломей, на Патриарх Максим и архиерейте на

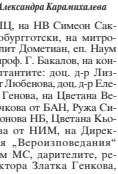

Александра Карамихалева

БПЦ, на НВ Симеон Сакскобургготски, на митрополит Дометиан, еп. Наум и проф. Г. Бакалов, на консултантите: доц. д-р Лизбет Любенова, доц. д-р Елена Генова, на Цветана Величкова от БАН, Ружа Симеонова НБ, Цветана Кьосева от НИМ, на Дирекция „Вероизповедания" към МС, дарителите, редактора Златка Генкова,

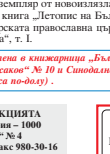

Златка Генкова

издателство „Български бестселър – национален музей на Българската книга и полиграфия" и др.

На всички присъствали беше подарен по един екземпляр от новоизлязлата книга „Летопис на Българската православна църква", т. I.

Книгата може да бъде закупена в книжарница „Български книжици", София, ул. „Аксаков" № 10 и Синодално издателство на БПЦ (виж адреса по-долу) .

Н.В. Симеон II сред архиереи на БПЦ

Дипломати, депутати и интелектуалци уважиха събитието

Архиереи на БПЦ и г-жа Кичка Бодурова

Кардинал Фарина, архиепископ Болонек и г-жа Татяна Дончева

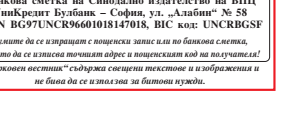

Кметът на София г-жа Йорданка Фандъкова и Н.В. Симеон II

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА 2010 г.
„Църковен вестник"

1 година	25,00 лв.
6 месеца	12,50 лв.
3 месеца	6,25 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище" № 4
тел. 987-56-11, тел./факс 980-30-16
МОЛ: Танка Тончева Христова
e-mail: sinizdat@gmail.com
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин" № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в коитo да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

„Църковен вестник" съдържа свещени текстове и изображения и не бивa да се използа за битовиа нужди.